

KEGELEN

door A. L. GERRITSEN.

○○○○○○

Stellig hebben de meeste jongens, die „Vrij en Blij” lezen, wel eens een kleinere of grootere doos gehad met houten kegels, fleschvormig, met een rond kopstuk en versierd met geschilderde of verzilverde banden. En daarbij een houten balletje om ze „om te kegelen.” In ieder geval hebben ze zoo'n kegelspel wel eens gezien. Het schijnt wel dat bij de meesten de aardigheid van 't kegelen gauw af is. Dat is wel jammer, want kegelen is een heel aardig spel. Groote menschen beoefenen het kegelspel vaak met groote voorliefde, ook omdat het een gezonde lichaamsbeweging meebrengt. Ze vormen daartoe kegelclubs. In ons land alleen zijn wel 6000 kegelaars vereenigd in een bond, den Nederlandschen Kegelbond, die te Utrecht is gevestigd. Dan is er nog een „Vereeniging tot bevordering van de kegelsport in Nederland”, die veel doet om het kegelen meer algemeen te maken en in een museum te Haarlem van alles heeft bijeengebracht, dat op het kegelen betrekking heeft.

Toch neemt ons land geen vooraanstaande plaats in onder de landen, waar men van kegelen werk maakt. In België en vooral in Duitschland wordt er veel meer aan gedaan, terwijl men in Amerika er zelfs een eigen regeling van het kegelspel op na houdt. Niemand behoeft dus het kegelspel als iets kinderachtigs te beschouwen of te denken dat hij er te groot voor is geworden.

Het kegelen is een heel oud spel, misschien wel het oudste

dat we kennen. Als onze voorouders, de Germanen, in hun wouden bijeenkwamen om offers te brengen aan hun afgoden, dan vierden ze tegelijkertijd hun feesten. Dan dronken ze en dobbelden en hielden wedstrijden in 't werpen met hun knods of met beenderen van offerdieren. Uit dit laatste is waarschijnlijk het kegelspel, zooals wij dat kennen, ontstaan. Men leidt dit o. a. af uit de omstandigheid dat er van ouds 3 of 9 kegels werden gebruikt. En dat waren bij de Germanen heilige getallen, evenals bij de Israëlieten het getal 7. Ook de volken der oudheid, Grieken en Romeinen ten minste, kenden werpspelen, die veel overeenkomst hadden met ons kegelspel.

De Romeinen wierpen met een steenen, later met een metalen schijf, die ze discus noemden. Het was hun echter niet te doen om een bepaald voorwerp te treffen, maar den discus zoover mogelijk te werpen. En daarbij werd alleen rekening gehouden met de plek, waar de discus op den grond terecht kwam. Hoe ver hij nog doorrolde deed er niet aan toe.

Bij de Grieken was het werpen met steenen in gebruik en het treffen van een bepaald doel hoofdzaak. Dat leek dus meer op ons kegelspel. Als jullie later wat leert van de Grieksche fabelleer zul je wel eens een heel aardig verhaal daarover tegenkomen. Toen n.l. Odysseus, koning van Ithaka, met zijn zoon Telemachus een lange reis had ondernomen en zijn gemalin, Penelope, werd lastig gevallen door meer dan honderd mannen, die haar tot vrouw begeerden, gingen de laatsten een wedstrijd houden. Ze plaatsten elk een steen op den grond, twee rijen en in 't midden een grooten steen, dien ze Penelope noemden. Wie bij 't werpen de steenen Penelope raakte, moest z'n eigen steen daarvoor in de plaats stellen en met Penelope werpen om dien te treffen. Lukte dit zonder dat hij een der andere steenen had geraakt dan had hij een kans de koningin tot vrouw te krijgen.

Toen het kegelspel in gebruik kwam werd de bal, waarmee men de kegels treffen wilde, niet gerold maar geworpen. In dien tijd behoefde men dus niet voor een goede baan te zorgen, 't was voldoende als de plaats was aangegeven, waar

de kegels en de kegelaar moesten staan. Reeds in de Middeleeuwen, dat zijn de 10 eeuwen vóór de Hervorming, begon men bij het kegelen den bal te rollen en was er een baan noodig waarover de bal zonder belemmering zich voortbeweegen kon. Van ouds was het de gewoonte te kegelen om een prijs of om geld. Het ging daarbij soms heel grof toe en menigeeen, die zijn hartstochtelijk verlangen om te winnen niet kon beheerschen, verspeelde zijn heele hebben en houden. Zoo wordt verhaald van een boer uit den omtrek van Frankfort, die behalve een aanzienlijk bedrag aan geld, een prachtig vierspan verloor en bleef doorspelen totdat ook zijn graanoogst, zijn huis en hof was „verkegeld.”

Geen wonder dat de overheid, die van zulke buitensporigheden kennis kreeg, soms trachtte ze te voorkomen door het kegelen te verbieden of te bepalen dat, op straffe van algeheel verbod, slechts om een bepaalde geringe waarde mocht worden gekegeld.

Jammer dat de meeste kegelbanen ook thans nog gevonden worden in de nabijheid van kroegen of café's, meestal door den waard of café-houder worden ter beschikking gesteld. Wie dus dergelijke huizen niet wil bezoeken heeft weinig gelegenheid zich met kegelen te vermaken. Slechts hier en daar in Duitschland vindt men kegelbanen, die voor ieder toegankelijk zijn en aan geen herberg verbonden.

Een goede kegelbaan bestaat uit een glad gewreven plank van ± 15 Meter lang en 40 c.M. breed. Aan 't einde daarvan bevindt zich een vierkant waarop de kegels kunnen worden geplaatst. Terzijde van de plank is een eenigszins hellende goot, waarin de kegel-jongen, die na iederen worp de kegels moet opzetten, de bal legt, die dan langzaam naar de standplaats van den kegelaar terug rolt. 't Is al een heele kunst te zorgen dat de bal, die met groote kracht wordt geworpen, op de plank blijft voortrollen. Raakt hij daar af, dan is er weinig of geen kans iets te treffen.

De kegels, tegenwoordig altijd 9 in getal — in Amerika 10 — hadden in den loop der tijden verschillende vormen; een pyramide met een cirkel als grondvlak was de oudste vorm.

Een er van, de koning, is iets grooter dan de anderen en wordt in 't midden geplaatst.

Gewoonlijk is het de bedoeling in één worp zooveel mogelijk kegels om te werpen. Maar geoefende kegelaars vinden dat te eenvoudig en maken allerlei bepalingen om de zaak moeilijker te maken. Ze kennen bijv. aan ieder der kegels een bepaald aantal punten toe en pogen dan de hoogste nummers te treffen. Of ze wijzen bepaalde kegels aan, die geraakt moeten worden.

De ballen, die in de kegelbaan gebruikt worden, zijn niet altijd even groot of zwaar. Velen nemen den bal dien ze werpen op de uitgespreide hand. Anderen verkiezen een bal, waarin een rond gat is aangebracht om er den duim in te steken.

Evenals bij alle andere vaardigheidsspelen is er voor het kegelen heel wat oefening noodig. Trouwens, spelen waarbij niet — op een goede manier — inspanning vereischt wordt, vervelen al heel gauw en zijn niet waard dat men er zich mee onledig houdt.

